

NOKIA Vihola arkeologinen tarkkuusinventointi 2020

Juuso Koskinen

Tilaaja: Nokian kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Inventointi.....	3
Tulos	4
Kuvat.....	5
Vanhat kartat	6
Lähteet	7

Kansikuva: Tutkimusalueen maastoa. Hiljattain käytöstä poistunutta peltoa, joka on metsittynt.

Perustiedot

Alue: Noin 1,65 ha alue Nokian Viholassa Turuntien ja Nuijamiestentien välisellä alueella, kiinteistöillä 536-417-1-85 ja 536-425-2-25. Alue sijaitsee Putaanvirran Turponlahden eteläpuolella, noin 1,4 km Nokian kirkolta lounaaseen.

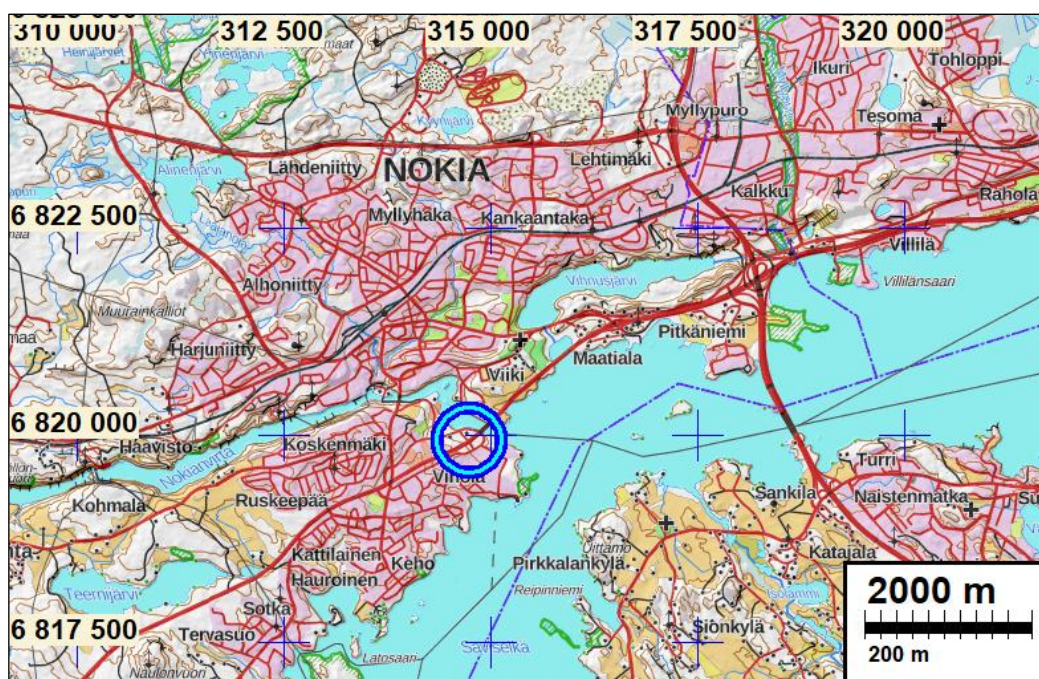
Tarkoitus: Tutkia onko alueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jäännöksiä.

Maastotyö: 8.10. 2020

Tilaaja: Nokian kaupunki

Tekijät: Maastotyö: Juuso Koskinen, Janne Soisalo ja Tomi Kuljukka. Raportti: Juuso Koskinen.

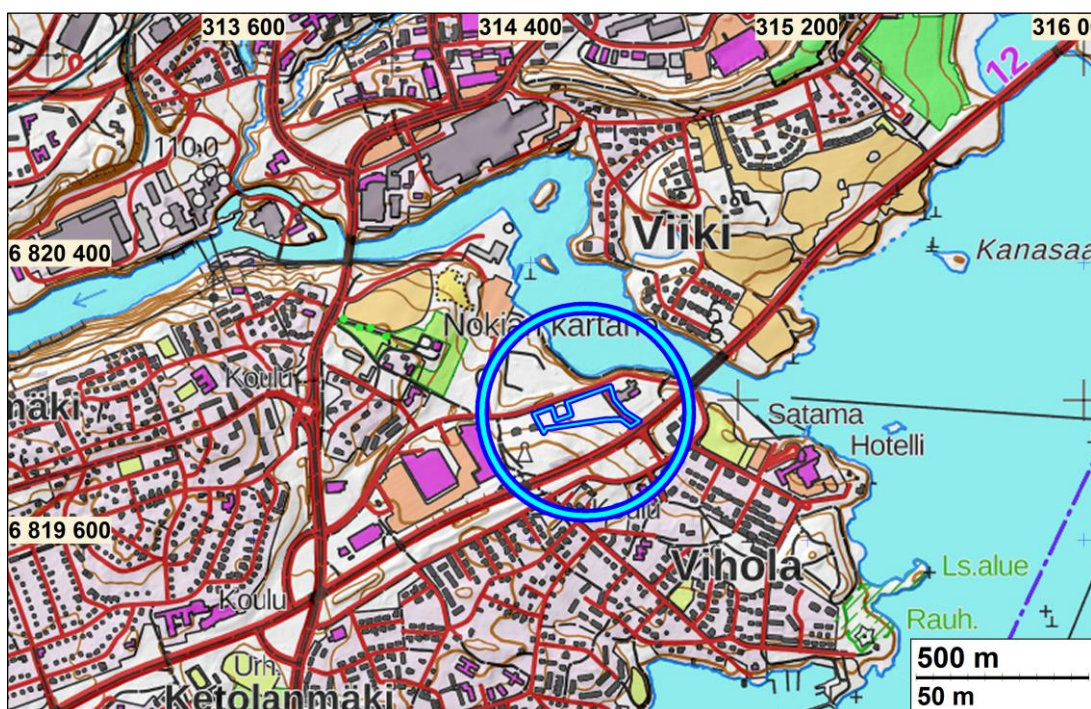
Tulos: Alueella ei ole muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jäännöksiä.

Tutkimusalue sijaitsee ympyrän sisällä

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN ja N2000 järjestelmissä. Paikannukset on mitattu GNSS-laitteella. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 10/2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 10/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikrolitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: J.Koskinen.

Kartat

Tutkimusalueen rajaus sinisellä, sinisen ympyrän sisällä.

Inventointi

Nokian kaupunki tilasi Viholassa sijaitsevan, noin 1,65 ha laajuisen, kaavoittamattoman alueen arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Pirkanmaan maakuntamuseon tilaajalle antaman ohjeistuksen mukaisesti työ piti tehdä tarkkuusinventointina. Maastotyön tekivät 8.10.2020 arkeologit Juuso Koskinen, Janne Soisalo ja Tomi Kuljukka, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

Nokialla on tehty yleisinventointeja, mutta ei ole tietoa, millä tarkkuudella niissä on tämän tutkimuksen tarkasteltu. Alueelta ja sen liepeiltä ei tunneta muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia jäännöksiä. Lähin tunnettu muinaisjäännös on Viikin rautakautiset hautaröykkiöt Putaanvirran toisella puolella, n. 400 m alueelta koilliseen. Noin 400 m luoteeseen sijaitsevat Nokian kartanon alueen keskiaikaan ulottuvat, historiallisen ajan muinaisjäännökset (Kartano ja kappelinpaikka).

Tutkimusalue sijaitsee 85 - 95 m mpy korkeustasoilla. Maasto nousee loivasti koillisesta lounaaseen. Alueen lähin ranta on Pyhäjärvestä laskevan Putaanvirran Turponlahti, noin 40 m alueen koilliskulmalta pohjoiseen, Nuijamiestentien toisella puolen. Kyseinen lahti sijaitsee lähellä lasku-uoman suuta, ja sen veden korkeus on sama kuin Pyhäjärvellä, noin 77,2 m mpy. Pyhäjärven vedenpinta on ollut noin 79 m mpy ennen Nokianvirran 1750- ja 1770-luvuilla tapahtuneita perkuita. Lähiseudun tunnetut kivistä asuinpaikat sijaitsivat korkeudella noin 80-82 m mpy. Pyhäjärven vesi lieenee asettunut noin 81 m korkeustason tienoille järven kurouduttua Itämerestä sen Ancyliusjärvivaiheen lopulla karkeasti noin 7500 eKr. Se jälkeen vedenpinta on järvessä vähitellen laskenut noin 79 m tasolle, sen lasku-uoman kynnyksen (Nokian kosket) kuluessa. Veden taso tällä alueella, vesistön lasku-uoman kynnyksen liepeellä, on ollut vakaa ja vain kynnyksen kulumisen takia hitaasti muuttunut – maanperän kallistuminen ei siis siihen ole vaikuttanut.

Korkeustason puolesta alueella voisi siis periaatteessa sijaita Ancyliusjärven rannalla sijainneita kivistä asuinpaikkoja. Maaperä on alueella kivistä savimaata, jollaisilla Ancyliusjärven asuinpaikat eivät tyypillisesti ole sijainneet. Tämän aikaisen asuinpaikan löytyminen tutkimusalueelta on siis hyvin epätodennäköistä. Tutkimusalueen koillisnurkka tulee lähelle nykyrantaa. Siellä ranta on kuitenkin jyrkkä ja suoraan 85 m tasolle nouseva. Periaatteessa alueen koillis- kulmassa voisi siten sijaita rantasidonnaisten muinaisjäännöksen reunamia, mutta siellä alue on arkeologisessa mielessä täysin tuhottua. Rantasidonnaisten esihistoriallisten muinaisjäännösten löytyminen tutkimusalueelta on kaiken kaikkiaan hyvin epätodennäköistä.

Alue on kuulunut pääosin Nokian kartanon maihin ja aivan länsipäästään Viholan kylään. Nokian kartano on siis sijainnut n. 400 m alueelta luoteeseen ja v. 1768 isojakokartalla lähin Viholan kylän talo on sijainnut noin 270 m päässä etelässä. Vanhoilla kartoilla tutkimusalue on vailla asutusmerkintöjä nykyaikaan asti. Vanhojen karttojen perusteella alueella on ollut vain peltoa ja metsää ainakin vuodesta 1768 lähtien. Pellon ala on hieman muuttunut aikojen saatossa. Sitä on merkitty alueelle vielä 1998 peruskarttaan, jonka jälkeen pellon viljely on päättynyt.

Tutkimusalue sijaitsee täysmittaista metsää kasvavan mäen juurella, ja se on lounaispuoliskoltaan viljelystä poistunutta peltoa. Entisen pellon kohdalla kasvava puusto lieenee enimmillään noin 10 - 20 vuotta vanhaa. Alueen koillispuolisko on nykyaikaista täyttömaata ja osin pois kaivettua aluetta, jossa on sepeliä, asvaltinpaloja sekä muovi- ja metalliromua. Se on todennäköisesti osakseen perua alueen itäreunalla ja pohjoisreunan ulkopuolella kulkevien teiden rakentamisesta.

Alueelle kaivettiin 12, alaltaan noin 40x40 cm koekuoppaa, joissa näkyi viljelylle ominaiset maa-kerrokset: Noin 30 cm savista ja ilmavaa multaa, eli kyntökerros, jonka alta alkoi vaalea kova savi, eli koskematon pohjamaa. Kaikki kuopat olivat löydöttömiä, lukuun ottamatta vanhan pellon itäreunaan, kohtaan N 6819960 E 314619 kaivettua kuoppaa, jonka kyntökerroksesta löytyi kolme rautanaulan katkelmaa, yksi pala tiiltä tai palanutta savea ja sirpale posliinia.

Entisen pellon alue tutkittiin kokonaan myös metallinilmaisimen avulla. Runsaan modernin romun lisäksi, alueelta löytyi yksi sulaneen lyijysekoitteisen raudan kappale, kohdasta N 681996 E 314617. Kaikki löydöt jätettiin paikalleen.

Tulos

Tutkimusalueelta ei löytynyt muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jäännöksiä.

20.11.2020

Juuso Koskinen, Mikroliitti Oy.

Kuvat

Koekuoppa, jonka peltokerroksesta löytyi kolme rautanaulan katkelmaa, yksi pala tiiltä tai palanutta savea ja sirpale posliinia, kohdassa N 6819960,5 E 314619,0. Vasen kuva otettu itään päin.

Vasemmalla: Edellisten kuvien koekuopasta esille tulleet löydöt
Oikealla: Lyijysekoitteisen raudan kappale, kohdasta N 6819964,5 E 314617,00.

Vasemmalla: Alueen pohjoisreuna itään kuvattuna.
Oikealla: Näkymä tutkimusalueen koilliskulmalta lounaaseen.

Vasemmalla: Nuorta metsää käytöstä poistuneen pellon kohdalla.

Oikealla: Näkymä tutkimusalueen länsireunasta itään.

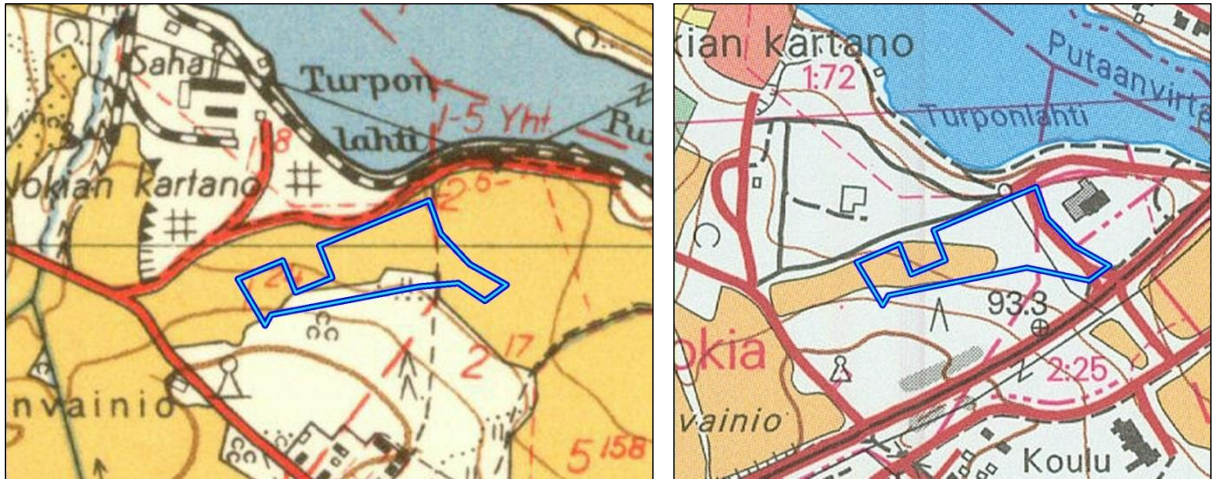
Vanhat kartat

Tutkimusalue vuonna 1768 laaditun kartan otoksen päälle piirrettynä. Sen kohdalle on merkitty pääasias-
sa viljelyksiä ja metsää.

Tutkimusalueen sijainti vuonna 1947 laaditussa ja tällä kohdin 1890 luvulla päälle piirretyllä pitäjänkartalla.
Maankäytössä ei ole tapahtunut muutosta 1700 lukuun verrattuna.

Vasemmalla: Vuoden 1954 peruskartalla alueen kohdalla on metsämaata ja peltoa. Oikealla: Vuoden 1998 peruskartalla peltoala on pienentynyt ja vastaa alaa, joka näkyi maastossa metsittyneenä peltona. Valkoiseksi merkitty ala vastaa hyvin maastossa nähtyä aluetta, jolta maata oli kaivettu pois

Lähteet

Hall, D. 1768. Första Delen af Chartan öfwer Kohmala, Taipale, Wihola, Tyrkölä, Kehoi, Hauröis, Kennola, Wastamäki, Memmola, Kassila, Luckila, Hapaniemi och Nockia Byars dels samfälta dels enskilda ägor i Birckala Sockn, Öfre Satakunda Härad ich Björneborgs Län. Kansallisarkisto

Peruskartta, 2123 05. 1954 ja 1998. Maanmittauslaitos.

Pirkkalan pitäjänkartta 1847, päälle piirretty 1890-luvulla. Maanmittauslaitos.